

JANKO PAROŠKAJ

SAOBRAĆAJNA
PRAVILA
U SLICI I REČI

NOVI SAD
2017.

Autor teksta i ilustracija

JANKO PAROŠKAJ

Recenzenti

Prof. dr SLOBODAN POPOV

Grafički urednik

MIROSLAV PAROŠKAJ, dipl. graf. ing.

Izdavač

PROMETEJ, Novi Sad

Štampa

PROMETEJ, Novi Sad

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

656.13.052.8(035)

ПАРОШКАЈ, Јанко

Saobraćajna pravila u slici i reči / Janko Paroškaj. - Novi Sad :
Prometej, 2017 (Novi Sad : Prometej). - 184 str. : ilustr. ; 21 cm

Tiraž 500.

ISBN 978-86-515-1205-9

а) Возачки испити - Приручници
COBISS.SR-ID 312430087

© Paroškaj Janko. All rights reserved.

Zabranjeno je preštampavanje, fotokopiranje i korišćenje teksta i ilustracija,
bez pismene dozvole autora.

Ovaj priručnik možete naručiti na: 021/6215-275

PREDGOVOR

Život savremenog čoveka teško je zamisliti bez upotrebe raznih saobraćajnih sredstava. Ona mu olakšavaju rad i povećavaju produktivnost, omogućavaju brzo savladavanje velikih udaljenosti, služe za rekreaciju, sport i dr.

Osim dobrih, upotreba saobraćajnih sredstava ima i lošu stranu. Statistički podaci o saobraćajnim nezgodama, upozoravaju nas da je stepen bezbednosti na kritičnom nivou. Hiljade ugašenih ljudskih života, desetine hiljada doživotno onesposobljenih usled povreda, ogromne materijalne štete - moraju nas zabrinuti.

Stručnjaci ističu tri osnovna faktora koja utiču na stanje bezbednosti saobraćaja na putevima: čovek, vozilo i put! Objektivno posmatrano čovek je glavni faktor. Brojni naučni radovi o uzrocima saobraćajnih nezgoda, kod nas i u svetu, pokazuju da je u oko 90% slučajeva krivac za saobraćajnu nezgodu - čovek.

Na bezbednost saobraćaja na putevima u našoj zemlji utiče i relativno nerazvijena saobraćajna kultura. Zato je potrebno, konstantno raditi na podizanju svesti i saobraćajne kulture na celokupnoj populaciji organizovanjem raznih oblika obrazovanog i preventivnog rada još od najranijeg uzrasta. U podizanju saobraćajne kulture, uspostavljanju solidarnosti, discipline i odgovornosti u međusobnim odnosima učesnika u saobraćaju važnu ulogu imaju porodica, predškolske ustanove, osnovne, srednje i auto škole.

Šta se očekuje od vas, budućih učesnika u saobraćaju tj. vozača motornih vozila - kojima je ovaj priručnik namenjen?

Od početka, odnosno od trenutka odluke da postanete vozači, morate znati da upravljanje motornim vozilom zahteva i solidno tehničko obrazovanje - poznavanje uređaja, njihovu upotrebu i održavanje. Zahteva i besprekornu disciplinu, korektan i tolerantan odnos prema drugim učesnicima u saobraćaju. Praktično upravljanje motornim vozilom, poznavanje načina njegovog rada i saobraćajni propisi mogu se naučiti. Primeniti stečeno znanje i postati dobar vozač znatno je teže.

Budući vozači moraju dobro savladati gradivo predviđeno za polaganje vozačkog ispita kako bi bili bezbedni učesnici u saobraćaju. Gradivo za polaganje vozačkog ispita je iz Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima (u daljem tekstu – Zakon).

Zakonom se uređuju pravila saobraćaja, ponašanje učesnika u saobraćaju na putu, ograničenja saobraćaja, saobraćajna signalizacija, znaci i naredbe kojih se moraju pridržavati učesnici u saobraćaju, uslovi koje moraju da ispunjavaju vozači za upravljanje vozilima, osposobljavanje kandidata za vozače, polaganje vozačkih ispita, pravo na upravljanje vozilima, izdavanje vozačkih dozvola, izdavanje nalepnica za vozila za osobe sa invaliditetom, uslovi koje moraju da ispunjavaju vozila,

tehnički pregledi, ispitivanje i registracija vozila, posebne mere i ovlašćenja koji se primenjuju u saobraćaju na putu, kao i druga pitanja koja se odnose na bezbednost saobraćaja na putevima (u daljem tekstu: bezbednost saobraćaja).

Zakonom se uređuju i osnovni uslovi koje moraju ispunjavati putevi u pogledu bezbednosti saobraćaja.

Ovaj priručnik napisan je prema programu osposobljavanja kandidata za vozače svih kategorija vozila i obezbeđuje potrebno znanje za polaganje vozačkog ispita i bezbedno upravljanje vozilom u saobraćaju na putu nakon položenog vozačkog ispita. Pored auto-škola priručnik mogu koristiti i druge vaspitno-obrazovne ustanove koje obrazuju učenike iz oblasti bezbednosti saobraćaja na putevima.

Autor

Izrazi upotrebljeni u zakonu imaju sledeće značenje:

1. **Kolovoz** je deo puta namenjen prvenstveno za kretanje vozila (na slici broj 1 označen je brojem 1).

2. **Kolovozna traka** je uzdužni deo kolovoza namenjen za saobraćaj vozila u jednom smeru (na slici broj 1 označena je brojem 2).

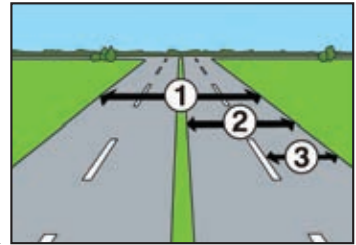
3. **Saobraćajna traka** je obeleženi uzdužni deo kolovozne trake namenjen za saobraćaj jedne kolone vozila (označena brojem 3 na slici broj 1).

4. **Vozilo** je sredstvo koje je po konstrukciji, uređajima, sklopovima i opremi namenjeno i osposobljeno za kretanje po putu (vozila su prikazana na slikama broj 2, 3, 4 i broj 5).

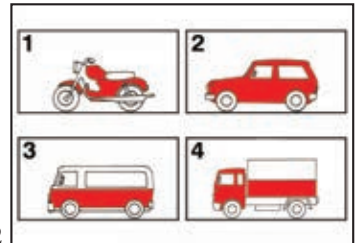
5. **Motorno vozilo** je vozilo koje se pokreće snagom sopstvenog motora, koje je po konstrukciji, uređajima, sklopovima i opremi namenjeno i osposobljeno za prevoz lica, odnosno stvari, za obavljanje radova, odnosno za vuču priključnog vozila, osim šinskih vozila (motorna vozila, prikazana su na slikama broj 2, 3 i broj 4).

6. **Motocikl** je motorno vozilo sa dva točka ili sa tri točka asimetrično raspoređena u odnosu na srednju podužnu ravan vozila (motocikl sa bočnim sedištem), čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, prelazi 45 km/h, ili sa motorom čija radna zapremina motora kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorevanjem prelazi 50 cm³, ili sa motorom čija najveća trajna nominalna snaga prelazi 4 kW kada vozilo ima električni pogon.

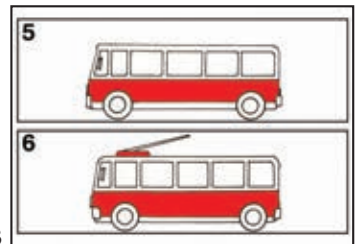
7. **Teški tricikl** je motorno vozilo sa tri točka, simetrično raspoređenih u odnosu na srednju podužnu ravan vozila, čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, prelazi 45 km/h, ili sa motorom čija radna zapremina motora kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorevanjem sa pogonom na benzin prelazi 50 cm³, ili čija najveća efektivna snaga motora prelazi 4 kW kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorevanjem sa drugom vrstom pogonskog goriva ili čija najveća trajna nominalna snaga motora prelazi 4 kW kada vozilo ima električni pogon.

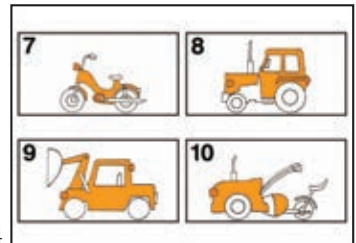
1

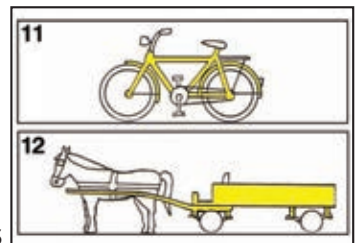
2

3

4

5

8. Teški četvorocikl je motorno vozilo sa četiri točka, osim lakog četvorocikla, čija masa ne prelazi 400 kg, odnosno 550 kg za teretna vozila, što ne uključuje masu baterija vozila sa električnim pogonom, i čija najveća efektivna snaga, odnosno najveća trajna nominalna snaga motora ne prelazi 15 kW.

9. Moped je motorno vozilo sa dva točka čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, ne prelazi 45 km/h, pri čemu radna zapremina motora, kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorevanjem ne prelazi 50 cm³, ili sa motorom čija najveća trajna nominalna snaga ne prelazi 4 kW kada vozilo ima električni pogon.

10. Laki tricikl je motorno vozilo sa tri točka čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, ne prelazi 45 km/h, pri čemu radna zapremina motora, kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorevanjem sa pogonom na benzin, ne prelazi 50 cm³, ili čija najveća efektivna snaga motora ne prelazi 4 kW kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorevanjem sa drugom vrstom pogonskog goriva ili čija najveća trajna nominalna snaga motora ne prelazi 4 kW kada vozilo ima električni pogon.

11. Laki četvorocikl je motorno vozilo sa četiri točka, čija masa ne prelazi 350 kg, što ne uključuje masu baterija vozila sa električnim pogonom, čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, ne prelazi 45 km/h, pri čemu radna zapremina motora, kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorevanjem sa pogonom na benzin, ne prelazi 50 cm³, ili čija najveća efektivna snaga motora ne prelazi 4 kW kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorevanjem sa drugom vrstom pogonskog goriva ili čija najveća trajna nominalna snaga motora ne prelazi 4 kW kada vozilo ima električni pogon.

12. Putničko vozilo je vozilo za prevoz putnika koje ima najviše devet mesta za sedenje uključujući i mesto za sedenje vozača.

13. Vozilo za prevoz putnika je motorno vozilo prvenstveno namenjeno za prevoz lica, čija je masa veća od 400 kg, i čija najveća efektivna snaga, odnosno najveća trajna nominalna snaga motora je veća od 15 kW.

14. Teretno vozilo je motorno vozilo sa najmanje četiri točka, koje je namenjeno za prevoz tereta, odnosno vršenje rada na način da se vozilom ne može prevoziti nikakav drugi teret, odnosno vuču priključnih vozila, čija je masa veća od 550 kg, i čija najveća efektivna snaga, odnosno najveća trajna nominalna snaga motora je veća od 15 kW.

15. Autobus je vozilo za prevoz putnika koje ima više od devet mesta za sedenje uključujući i mesto za sedenje vozača.

16. Trolejbus je autobus koji se preko provodnika napaja električnom energijom.

17. Traktor je motorno vozilo koje ima najmanje dve osovine i koje je prvenstveno namenjeno za vučenje, guranje, nošenje ili pogon izmenjivih priključaka za izvođenje prvenstveno poljoprivrednih, šumskih ili drugih radova i za vuču priključnih vozila za traktor.

18. Radna mašina je motorno vozilo koje je prvenstveno namenjeno za izvođenje određenih radova

(kombajn, valjak, grejder, utovarivač, rovokopač, buldožer, viljuškar i sl.) i čija najveća konstruktivna brzina kretanja ne prelazi 45 km/h.

19. Motokultivator je motorno vozilo koje se sastoji iz pogonsko-upravljačkog i tovarnog dela, koji su konstruktivno razdvojeni, a u saobraćaju na putu učestvuju isključivo kao jedna celina, čiji pogonski deo prema konstrukciji, uređajima, sklopovima i opremi je namenjen i osposobljen za guranje, vučenje, nošenje ili pogon izmenljivih priključaka za izvođenje poljoprivrednih radova, čija najveća konstrukcijska brzina nije veća od 30 km/h i čija snaga motora nije veća od 12 kW.

20. Bicikl je vozilo sa najmanje dva točka koje se pokreće snagom vozača, odnosno putnika, koja se pomoću pedala ili ručica prenosi na točak, odnosno točkove.

21. Zaprežno vozilo je vozilo koje je namenjeno i osposobljeno da ga vuče upregnuta životinja.

22. Vojno vozilo je svako borbeno i neborbeno vozilo i drugo vozilo koje je registrovano po posebnim propisima ministarstva nadležnog za poslove odbrane, kao i svako drugo propisno obeleženo vozilo dok se, po osnovu izvršavanja materijalne obaveze, nalazi na korišćenju u jedinicama i ustanovama ministarstva nadležnog za poslove odbrane i Vojske Srbije.

23. Tramvaj je šinsko vozilo namenjeno prvenstveno za prevoz putnika, koje se kreće po šinama, i koje je radi napajanja električnom energijom povezano na električni vod.

24. Turistički voz je skup vozila koji čine vučno vozilo i priključna vozila, namenjen za prevoz putnika u parkovima, hotelsko-turističkim i sličnim naseljima, na površini na kojoj se ne obavlja saobraćaj i putu na kome se saobraćaj obavlja u turističke svrhe i čija najveća konstruktivna brzina kretanja ne prelazi 25 km/h.

25. Priključno vozilo je vozilo koje je po konstrukciji, uređajima, sklopovima i opremi namenjeno i osposobljeno da bude vučeno od drugog vozila, a služi za prevoz putnika, odnosno stvari, odnosno za obavljanje radova.

26. Priključno vozilo za traktor je priključno vozilo koje je namenjeno da bude vučeno isključivo od strane traktora.

27. Priključak za izvođenje radova je izmenljivo oruđe koje služi obavljanju poljoprivrednih, šumskih ili drugih radova, i koje se u svrhu izvođenja radova postavlja ili priključuje na motorno vozilo.

28. Skup vozila je sastav vučnog vozila i priključnog, odnosno priključnih vozila, koji u saobraćaju na putu učestvuje kao jedna celina.

29. Registrovano vozilo je vozilo koje je upisano u jedinstveni registar vozila i za koje je izdata saobraćajna dozvola, registarske tablice i registraciona nalepnica.

30. Prepravka vozila je promena konstruktivnih karakteristika vozila kojim se menja namena ili vrsta vozila ili deklarisanе tehničke karakteristike vozila ili deklarisanе karakteristike uređaja i sklopova vozila.

31. **Popravka vozila** je dovođenje vozila, odnosno uređaja i sklopova vozila u ispravno stanje.
32. **Masa vozila** je masa praznog vozila sa svim punim rezervoarima i propisanom opremom.
33. **Nosivost** vozila je masa do koje se vozilo može opteretiti prema deklaraciji proizvođača, pri čemu se u tu masu računa i vertikalno opterećenje koje vozilo prima od priključnog vozila.
34. **Najveća dozvoljena masa vozila** je zbir mase vozila i nosivosti vozila.
35. **Ukupna masa vozila** je masa vozila i masa kojom je vozilo opterećeno (lica i teret).
36. **Najveća dozvoljena ukupna masa vozila**, odnosno skupa vozila je najveća masa opterećenog vozila, odnosno skupa vozila, koji je nadležni državni organ propisao kao najveću dozvoljenu.
37. **Najveća dozvoljena masa skupa vozila** je zbir najvećih dozvoljenih masa vozila koja čine skup, umanjnjen za vertikalno opterećenje koje vozilo prima od priključnog vozila.
38. **Ukupna masa skupa vozila** je masa opterećenog skupa vozila (lica i teret).
39. **Osovinsko opterećenje** je deo ukupne mase vozila u horizontalnom položaju kojim njegova osovina opterećuje kolovoz u stanju mirovanja vozila.
40. **Vozilo od istorijskog značaja (oldtajmer)** je motorno ili priključno vozilo koje predstavlja materijalni spomenik tehničke kulture, tradicije i društvenog nasleđa.
41. **Odbačeno vozilo** je vozilo na putu koje je vidno zapušteno i koje nije registrovano.
42. **Mesto za sedenje** je sedište ili prostor bez sedišta sa dostupnim elementima za montažu sedišta ili prostor bez sedišta sa dostupnim priključcima sigurnosnih pojaseva, pri čemu se dostupnim elementima za montažu sedišta i priključcima sigurnosnih pojaseva smatraju oni elementi i priključci koji nisu mehanički onesposobljeni.
43. **Vozač** je lice koje na putu upravlja vozilom.
44. **Pešak** je lice koje se kreće po putu, odnosno koje po putu sopstvenom snagom vuče ili gura vozilo, ručna kolica, dečje prevozno sredstvo, kolica za nemoćna lica ili lice u dečjem prevoznom sredstvu ili lice u kolicima za nemoćna lica koje pokreće sopstvenom snagom ili snagom motora ili lice koje klizi klizaljčkama, skijama, sankama ili se vozi na koturaljkama, skejtbordu i sl.
45. **Učesnik u saobraćaju** je lice koje na bilo koji način učestvuje u saobraćaju.
46. **Saobraćaj** je kretanje vozila i lica na putevima, čije je ponašanje uređeno u cilju njegovog bezbednog i nesmetanog odvijanja.
47. **Put** je izgrađena, odnosno utvrđena površina koju kao saobraćajnu površinu mogu da koriste svi ili određeni učesnici u saobraćaju, pod uslovima određenim zakonom i drugim propisima.

48. Javni put je put od opšteg značaja koji mogu da pod jednakim uslovima koriste svi ili određeni učesnici u saobraćaju i koji je nadležni organ proglasio kao takav.

49. Nekategorisani put je put koji može pod jednakim uslovima da koristi veći broj korisnika (seoski, poljski, šumski putevi i sl.).

50. Autoput je državni put namenjen isključivo za saobraćaj motocikla, putničkih vozila, teretnih vozila i autobusa, sa ili bez priključnih vozila, sa fizički odvojenim kolovoznim trakama za saobraćaj iz suprotnih smerova, sa najmanje dve saobraćajne trake po smeru i jednom zaustavnom trakom za svaki smer, bez ukrštanja u nivou sa drugim putevima i železničkim ili tramvajskim prugama, sa potpunom kontrolom pristupa, na koji se može uključiti ili isključiti samo određenim i posebno izgrađenim javnim putem i kao takav obeležen propisanim saobraćajnim znakom.

51. Motoput je državni put namenjen isključivo za saobraćaj motocikla, putničkih vozila, teretnih vozila i autobusa, sa ili bez priključnih vozila i kao takav obeležen propisanim saobraćajnim znakom.

52. Protivpožarni put je posebno obeležni uzdužni deo oko stambenih objekata, garažnih prostora, sportskih i drugih poslovnih objekata na kojima je zabranjeno zaustavljanje i parkiranje vozila.

53. Zemljani put je put bez izgrađenog kolovoznog zastora, pa i kada na priključku na drugi put ima izgrađen kolovozni zastor.

54. Saobraćajna traka za uključivanje je saobraćajna traka namenjena za uključivanje vozila na put.

55. Saobraćajna traka za isključivanje je saobraćajna traka namenjena za isključivanje vozila sa puta.

56. Saobraćajna traka za spora vozila je saobraćajna traka kojom se moraju kretati spora vozila koja se kreću brzinom manjom od određene da ne bi ometala saobraćaj drugih vozila.

57. Zaustavna traka je obeleženi uzdužni deo puta namenjen isključivo za zaustavljanje vozila koja se zbog nepredvidivih razloga moraju zaustaviti (neispravnost, iznenadna nesposobnost vozača za upravljanje vozilom i sl.).

58. Saobraćajna traka za vozila javnog prevoza putnika je saobraćajna traka namenjena isključivo za kretanje vozila javnog prevoza putnika i koja može biti izgrađena tako da se po njoj mogu kretati tramvaji.

59. Biciklistička traka je saobraćajna traka namenjena isključivo za saobraćaj bicikala, mopeda i lakih tricikla.

60. Biciklistička staza je put namenjen isključivo za kretanje bicikala.

61. Pešačka staza je put koji je namenjen isključivo za kretanje pešaka.

62. Trotoar je posebno uređen deo puta pored kolovoza namenjen prvenstveno za kretanje pešaka.

63. Pešački prelaz je označeni deo kolovoza namenjen za prelazak pešaka preko kolovoza.

- 64. Pešačko ostrvo** je obeleženi ili uzdignuti deo kolovoza koji je određen za privremeno zadržavanje pešaka koji prelaze preko kolovoza, ulaze ili izlaze iz vozila za javni prevoz putnika.
- 65. Naselje** je izgrađen, funkcionalno objedinjen prostor, koji je namenjen za život i rad stanovnika.
- 66. Ulica** je javni put u naselju koji saobraćajno povezuje delove naselja.
- 67. Trg** je poseban plato namenjen kretanju i okupljanju pešaka koji je definisan urbanističkim planovima i proglašen od strane organa lokalne samouprave.
- 68. Raskrsnica** je deo kolovoza na kome se ukrštaju, spajaju ili razdvajaju putevi u istom nivou.
- 69. Tramvajska baštica** je posebno uređen deo puta namenjen isključivo za kretanje tramvaja.
- 70. Prelaz puta preko pruge** je mesto na kojem se u istom nivou ukrštaju put i železnička ili tramvajska pruga.
- 71. Parkiralište** je deo puta namenjen, uređen i označen prvenstveno za parkiranje vozila, koji se sastoji od jednog ili više parking mesta.
- 72. Parking mesto** je označeni deo parkirališta isključivo namenjen za parkiranje jednog vozila.
- 73. Saobraćajna signalizacija** je sistem sredstava, uređaja i oznaka za regulisanje i vođenje saobraćaja.
- 74. Saobraćajni znak** je znak kojim se upotrebom grafičkih ili svetlosnih ili brojevnih ili slovničkih oznaka ili drugih simbola, učesnici u saobraćaju upozoravaju na opasnosti na putu, stavljaju im se do znanja ograničenje, zabrane i obaveze, odnosno daju obaveštenja potrebna za bezbedno kretanje po putu.
- 75. Srednja (prosečna) brzina kretanja vozila**, na određenoj deonici puta, predstavlja količnik između dužine te deonice i vremena za koje vozilo tu dužinu pređe.
- 76. Odstojanje** je najkraća uzdužna udaljenost između najjisturenijih tačaka vozila, lica, odnosno objekata.
- 77. Rastojanje** je najkraća bočna udaljenost između najjisturenijih tačaka vozila, lica, odnosno objekata.
- 78. Zaustavljanje vozila** je svaki prekid kretanja vozila na putu u trajanju do tri minuta, pri čemu vozač ne napušta vozilo, osim prekida radi postupanja po znaku ili pravilu kojim se reguliše saobraćaj.
- 79. Parkiranje vozila** je svaki prekid kretanja vozila, osim prekida radi postupanja po znaku ili pravilu kojim se reguliše saobraćaj, koje se ne smatra zaustavljanjem.
- 80. MIMOILAŽENJE** je prolaženje učesnika u saobraćaju pored drugog učesnika u saobraćaju koji dolazi iz suprotnog smera.
- 81. Preticanje** je prolaženje učesnika u saobraćaju pored drugog učesnika u saobraćaju koji se kreće kolovozom u istom smeru.
- 82. Obilaženje** je prolaženje učesnika u saobraćaju pored drugog učesnika u saobraćaju koji se ne pome-ra, objekta ili prepreke na kolovozu.

83. Propuštanje je radnja koju učesnik u saobraćaju preuzima kako bi omogućio kretanje drugog učesnika u saobraćaju koji ima prvenstvo prolaza, tako da ne dođe do promene dotadašnjeg načina kretanja učesnika u saobraćaju koji ima prvenstvo prolaza, odnosno do njihovog kontakta.

84. Kolona vozila je niz od najmanje tri vozila koja su zaustavljena ili se kreću jedno iza drugog istom saobraćajnom trakom u istom smeru, čiji je način kretanja međusobno uslovljen i između kojih ne može bez ometanja ući drugo vozilo.

85. Vidljivost je odstojanje na kome učesnik u saobraćaju može jasno videti kolovoz.

86. Preglednost je odstojanje na kome učesnik u saobraćaju, s obzirom na fizičke prepreke, može u uslovima normalne vidljivosti jasno videti drugog učesnika u saobraćaju, odnosno drugu moguću prepreku na putu.

87. Uslovi smanjene vidljivosti su uslovi u kojima je vidljivost manja od 200 m na putu izvan naselja, odnosno 100 m na putu u naselju (magla, sneg, kiša i sl.).

88. Svetloodbojni prsluk je prsluk koji reflektuje svetlost.

89. Saobraćajna nezgoda je nezgoda koja se dogodila na putu ili je započeta na putu, u kojoj je učestvovalo najmanje jedno vozilo u pokretu i u kojoj je najmanje jedno lice poginulo ili povređeno ili je nastala materijalna šteta.

90. Evropski izveštaj o saobraćajnoj nezgodi je propisani obrazac koji učesnici u saobraćajnoj nezgodi popunjavaju nakon saobraćajne nezgode sa manjom materijalnom štetom.

91. „Psihoaktivna supstanca“ je vrsta droge, leka na kome je naznačeno da se ne sme upotrebljavati pre i za vreme vožnje, kao i druga hemijska materija koja može uticati na psihofizičku sposobnost učesnika u saobraćaju (osim alkohola).

92. Saobraćajna dozvola je javna isprava (rešenje) koja sa registracionom nalepnicom daje pravo na korišćenje vozila u saobraćaju za vreme važenja registracione nalepnice.

93. Registarska tablica je oznaka na vozilu kojom se označava da je vozilo upisano u jedinstveni registar vozila.

94. Registraciona nalepnica je oznaka kojom se određuje da vozilo može da učestvuje u saobraćaju u određenom vremenskom roku.

95. Vozačka dozvola je javna isprava (rešenje) nadležnog organa kojim se nekom licu daje pravo da u saobraćaju na putu upravlja vozilom određene kategorije na određeno vreme.

96. Instruktor vožnje je vozač motornog vozila koji je ovlašćen da obavlja praktičnu obuku kandidata za vozača.

Nabrojane definicije izraza služe za pravilno tumačenje i razumevanje odredbi zakona.

1. Pod saobraćajnom signalizacijom podrazumevaju se:

- 1) saobraćajni znakovi;
- 2) oznake na putu;
- 3) uređaji za davanje svetlosnih saobraćajnih znakova (semafori);
- 4) svetlosne oznake na putu;
- 5) branici ili polubranici na prelazu puta preko železničke pruge;
- 6) privremena saobraćajna signalizacija, i
- 7) druge oznake na putu.

2. Saobraćajni znakovi su: znakovi opasnosti, znakovi izričitih naredbi i znakovi obaveštenja. Uz saobraćajni znak može biti postavljena dopunska tabla koja je sastavni deo saobraćajnog znaka i koja bliže određuje njegovo značenje.

3. Saobraćajni znakovi se postavljaju na stub pored kolovoza.

4. Na istom stubu ne sme se postaviti više od dva saobraćajna znaka, sa ili bez dopunskih tabli.

5. Saobraćajni znakovi se postavljaju s desne strane puta pored kolovoza, u smeru kretanja vozila.

6. Ako na mestu na kome se postavlja saobraćajni znak, zbog gustine saobraćaja, odnosno iz drugih razloga, preti opasnost da učesnici u saobraćaju neće pravovremeno uočiti znak, saobraćajni znak se mora postaviti i na suprotnoj, levoj strani puta, odnosno kolovozne trake kada su kolovozne trake fizički odvojene ili iznad kolovozne trake.

7. Izuzetno, ako sa desne strane puta pored kolovoza u smeru kretanja vozila nije moguće postaviti saobraćajni znak, znak se može postaviti na konzolni nosač na objektu sa desne strane puta ili iznad kolovozne trake.

8. Prilikom obeležavanja prepreka na putu i mesta na kome se izvode radovi na putu saobraćajni znakovi se mogu postaviti na branike i zapreke.

9. Neki znakovi mogu biti postavljeni i na stub svetlosnog saobraćajnog znaka - semafora (pomenuti su kod naziva i značenja znakova).

10. Nazivi mesta na saobraćajnim znakovima na državnim putevima I reda ispisuju se ćirilničnim i latiničnim pismom, i to na način da se najpre ispisuje natpis ćirilicom, a zatim latinicom.

11. Nazivi mesta ispisuju se ćirilničnim pismom na putevima II reda, opštinskim putevima i ulicama.

12. Na mestima gde se dozvoljava primena pisma ili jezika nacionalne manjine, ovaj natpis se ispisuje ispod ćirilničnog natpisa.

13. Učesnicima u saobraćaju poruke mogu biti prenete putem znakova koji u celini ili delimično mogu da menjaju sadržaj.

14. Saobraćajni znakovi se izrađuju od materijala sa retroreflektujućim svojstvima ili se izrađuju sa sopstvenim izvorom svetlosti (znak je od plastike, a u njegovoj unutrašnjosti je ugrađeno svetlo).

15. Poleđina znaka i elementi za pričvršćenje znaka moraju da budu sive boje i bez sjaja da bi se sprečilo eventualno zaslepljivanje vozača.

16. **Znakovi opasnosti** služe da se učesnici u saobraćaju upoznaju na opasnost koja im pretila na određenom mestu, odnosno delu puta i da se obaveste o prirodi te opasnosti.

17. Znakovi opasnosti imaju oblik jednakostraničnog trougla čija se jedna strana nalazi u horizontalnom položaju sa vrhom okrenutim naviše.

Osim:

- 1) znakova I-45 i I-46 (Andrejin krst);
- 2) znakova I-47 (približavanje prelazu puta preko železničke pruge sa branicima ili polubranicima) i I-48 (približavanje prelazu puta preko železničke pruge bez branika ili polubranika).

18. Osnova znakova opasnosti je bele boje, a okvir trougla je crvene boje. Simboli na znakovima opasnosti su crne boje.

Izuzetno:

- 1) znak „radovi na putu“ I-25 ima žutu osnovu;
- 2) simboli znakova I-26 i I-27 (nailaženje na svetlosne saobraćajne znakove sa trobojnim svetlima), imaju po vertikalnoj osi crveno svetlo gore, žuto u sredini, zeleno dole, a po horizontalnoj osi crveno svetlo levo, žuto u sredini i zeleno desno;
- 3) na simbolima vozila na znaku „kolona zaustavljenih vozila“ I-51 iscrtana su svetla crvene boje.

19. Znakovi opasnosti se postavljaju, po pravilu, na udaljenosti od 150m do 250m ispred opasnog mesta na putu. Izuzetno na putu van naselja, znakovi opasnosti se mogu postaviti na udaljenosti manjoj od 150m ili većoj od 250m, sa dopunskom tablom kojom se označava udaljenost do opasnog mesta.

Na putu u naselju, znakovi opasnosti se mogu postaviti i na udaljenosti manjoj od 150m, bez postavljanja dopunske table.

Izuzetno:

- 1) znak I-25 (radovi na putu) postavlja se i neposredno ispred mesta na kome se izvode radovi, a pored njega postavlja se i poseban branik koji noću i kad je vidljivost smanjena mora imati propisan svetlosni znak;
- 2) znak I-30 (saobraćaj u oba smera) postavlja se na samom mestu odakle počinje saobraćaj u oba smera, a po potrebi, postavlja se i na delu puta na kome se saobraćaj odvija u oba smera;
- 3) znak I-33 (ukrštanje puteva iste važnosti) postavlja se, po pravilu, na putevima van naselja;
- 4) znakovi I-45 i I-46 (Andrejin krst) postavljaju se samo na prelazima puta preko železničke pruge u nivou, koji su potpuno nezaštićeni ili koji su zaštićeni samo uređajima za davanje svetlosnih i zvučnih znakova bez branika ili polubranika, i to: na odstojanju od 5m od najbliže železničke šine, a ako okolnosti to zahtevaju ne manjem od 3m, odnosno ne većem od 10m;

5) znak I-47 (približavanje prelazu puta preko železničke pruge sa branicima ili polubranicima) i znak I-48 (približavanje prelazu puta preko železničke pruge bez branika ili polubranika) postavljaju se tako što se znak u obliku pravougaonika sa tri kose trake i odgovarajućim znakom opasnosti postavlja na 240m ispred mesta ukrštanja puta i železničke pruge u nivou, znak sa dve kose trake na 160m, a znak sa jednom kosom trakom na 80m ispred mesta ukrštanja puta i železničke pruge u nivou. Niža strana kosih traka je bliže kolovozu. Znak opasnosti može biti istaknut i iznad znaka u obliku pravougaonika koji se postavlja na 80m od prelaza puta preko železničke pruge u nivou.

20. Znakovi izričitih naredbi učesnicima u saobraćaju na putu stavljaju do znanja zabrane, ograničenja i obaveze kojih se moraju pridržavati.

21. Osnova znakova izričitih naredbi koji određuju zabrane ili ograničenja je bele boje, a znakova izričitih naredbi koji određuju obaveze je plave boje. Simboli i natpisi na znakovima sa belom osnovom su crne boje, a na znakovima plave osnove su bele boje. Okvir kruga znakova izričitih naredbi koji određuju zabrane ili ograničenja su crvene boje. Pojedini znakovi izričitih naredbi koji određuju zabrane ili ograničenja imaju i kose trake crvene boje. Izuzetno boja osnove znakova zabrana, odnosno ograničenja koji se odnose na privremenu signalizaciju prilikom izvođenja radova na putu žute je boje.

22. Znakovi izričitih naredbi imaju oblik kruga.

Izuzetno:

- 1) znak II-1 („ustupanje prvenstva prolaza“) ima oblik ravnostranog trougla čija je jedna strana postavljena horizontalno sa suprotnim vrhom okrenutim naniže;
- 2) znak II-2 („obavezno zaustavljanje“) ima oblik pravilnog osmougona.
- 3) znakovi „obavezan smer kretanja određenih vozila“ (II-63) i (II-64) imaju oblik pravougaonika.

23. Znakovi izričitih naredbi postavljaju se neposredno ispred mesta odakle za učesnike u saobraćaju nastaje obaveza da se pridržavaju naredbe izražene saobraćajnim znakom.

24. Ako je potrebno da zbog smanjene preglednosti puta ili iz drugih razloga bezbednosti, učesnici u saobraćaju, budu unapred obavešteni o izričitoj naredbi, znak izričite naredbe može biti postavljen i na odgovarajućoj udaljenosti od mesta odakle naredba važi.

Znakovima izričitih naredbi koji se postavljaju na određenoj udaljenosti ispred mesta na kome je postavljen znak izričite naredbe i odakle naredba važi, moraju se dodati dopunske table sa oznakom udaljenosti do mesta odakle naredba važi.

Ako izričita naredba važi na deonici određene dužine puta, uz saobraćajni znak mora se postaviti dopunska tabla sa oznakom dužine na kojoj znak izričite naredbe važi.

Na kraju deonice mora se postaviti znak obaveštenja o prestanku važenja znaka izričitih naredbi.

25. Znakovi izričitih naredbi moraju se ponovo postaviti posle svake raskrsnice sa drugim putem na putu na kome je takav znak postavljen, ako izričita naredba važi i posle navedene raskrsnice.

26. Za označavanje izričitih naredbi koje važe samo za određeno vreme u toku dana ili samo u određene dane, mogu se na putu postavljati i saobraćajni znakovi izrađeni tako da su simboli i dopunske table kojima

je određeno njihovo značenje vidljivi samo u vreme za koje važi izričita naredba izražena znakom.

27. Znakovi obaveštenja pružaju učesnicima u saobraćaju potrebna obaveštenja o putu kojim se kreću, nazivima mesta kroz koja put prolazi i udaljenosti do tih mesta, prestanku važenja znakova izričitih naredbi, kao i druga obaveštenja koja im mogu biti korisna.

28. Znakovi obaveštenja su: opšti znakovi obaveštenja, znakovi za vođenje saobraćaja; znakovi turističke signalizacije i znakovi za obeležavanje prepreka na putu i mesta na kome se izvode radovi.

29. Znakovi obaveštenja postavljaju se tako da učesnicima u saobraćaju pruže prethodna obaveštenja, obaveštenja o prestrojavanju, obaveštenja o skretanju, potvrdno obaveštenje o pravcu kretanja, kao i da označe objekat, teren, ulicu ili delove puta na koje se odnose.

Ako se objekt ili teren na koji se znak obaveštenja odnosi ne nalazi na putu na kome je znak postavljen, potrebno obaveštenje može biti postavljeno na dopunskoj tabli ili na samom znaku tako da se učesnicima u saobraćaju omogući lako i brzo pronalaženje objekta, odnosno terena na koji se znak odnosi.

30. Znakovi obaveštenja imaju oblik kvadrata, pravougaonika ili kruga.

31. Osnova znakova obaveštenja je bele boje sa simbolima i natpisima crne boje, žute boje sa simbolima i natpisima crne boje, odnosno plave ili zelene boje sa simbolima i natpisima bele boje. Izuzetno, na znakovima obaveštenja može biti upotrebljena crvena boja, ali ne može preovladivati na znaku.

32. Znakovima obaveštenja za vođenje saobraćaja učesnici u saobraćaju se obaveštavaju o smerovima kretanja odnosno smerovima kretanja po saobraćajnim trakama do određenih mesta.

33. Znakovima obaveštenja za vođenje saobraćaja učesnicima u saobraćaju se daju:

- 1) prethodna obaveštenja o smeru kretanja;
- 2) obaveštenja o prestrojavanju;
- 3) obaveštenja o skretanju, i
- 4) obaveštenja o potvrdi smera kretanja.

34. Boja osnove znakova za vođenje saobraćaja je:

- 1) za znakove na autoputu zelene boje;
- 2) za znakove na motoputu plave boje;
- 3) za znakove na ostalim putevima, koji nisu autoput i motoput žute boje;
- 4) za znakove sa određitim turističkog karaktera braon boje, i
- 5) za znakove čije je određište određeni objekat bele boje.

35. Osnova znakova turističke signalizacije za turistička određišta od izuzetnog značaja je braon boje sa natpisima bele boje i simbolima crne boje na beloj osnovi. Za ostala turistička određišta osnova znaka je bele boje, okvir i natpisi su crne boje, a simboli sa odgovarajućim piktogramima.

36. Dopunske table se postavljaju ispod donje ivice saobraćajnih znakova na koje se one odnose.

37. Uz znakove opasnosti, znakove izričitih naredbi i znakove obaveštenja mogu biti postavljene dopunske table.
38. Dopunska tabla je obavezna uz znak III-43 (bolnica), znak III-44 (stanica za prvu pomoć) i znak III-46 (telefon) ako udaljenost tih objekata nije ispisana na samom znaku.
39. Dopunska tabla mora da ima ista svojstva u pogledu boje osnovne i retrorefleksije, kao i znak uz koji se dopunska tabla postavlja, a boja natpisa i simbola na dopunskoj tabli mora biti ista kao i boja natpisa i simbola na znaku uz koji se dopunska tabla postavlja.
40. Širina dopunske table postavljene uz znak ne sme biti veća od širine znaka uz koji se dopunska tabla postavlja. Širina dopunske table postavljene uz znak oblika kruga ne sme biti veća od prečnika kruga.
41. Visina dopunske table ne sme da iznosi više od polovine njene dužine, osim kod dopunskih tabli IV-5, IV-6, IV-11, IV-12, IV-13 i IV-28.

ZNAKOVI OPASNOSTI su:

I-1 Krivina nalevo

Označava približavanje opasnoj krivini nalevo koja je opasna po svojim fizičkim karakteristikama ili zbog nedovoljne preglednosti.

I-1

I-2 Krivina nadesno

Označava približavanje opasnoj krivini nadesno koja je opasna po svojim fizičkim karakteristikama ili zbog nedovoljne preglednosti.

I-2

I-3 Dvostruka krivina ili više uzastopnih krivina od kojih je prva nalevo

Označava približavanje dvostrukoj krivini ili više uzastopnih krivina, od kojih je prva nalevo koje su opasne po svojim fizičkim karakteristikama ili zbog nedovoljne preglednosti.

I-3

I-4 Dvostruka krivina ili više uzastopnih krivina od kojih je prva nadesno

Označava približavanje dvostrukoj krivini ili više uzastopnih krivina, od kojih je prva nadesno koje su opasne po svojim fizičkim karakteristikama ili zbog nedovoljne preglednosti.

I-4

I-5 Opasna krivina

Označava više uzastopnih krivina koje su opasne zbog svojih fizičkih karakteristika ili zbog nedovoljne preglednosti.

I-5

I-6 Opasan uspon

Označava približavanje opasnom usponu zbog veličine nagiba i dužine dela puta koji je pod nagibom.

I-6

I-7 Opasna nizbrdica

Označava približavanje opasnoj nizbrdici zbog veličine nagiba i dužine dela puta koji je pod nagibom.

I-7

I-8 Suženje puta

Označava približavanje delu puta na kome suženje kolovoza može da predstavlja opasnost.

I-8

I-9 Suženje puta s desne strane

Označava približavanje delu puta na kome suženje kolovoza može da predstavlja opasnost.

I-9

I-10 Suženje puta s leve strane

Označava približavanje delu puta na kome suženje kolovoza može da predstavlja opasnost.

I-10

I-11 Pokretni most

Označava blizinu mesta na kome se na putu nalazi pokretni most.

I-11

I-12 Blizina obale

Označava blizinu mesta na kome put nailazi na obalu.

I-12

I-13 Neravan kolovoz

Označava blizinu dela puta na kome je kolovoz neravan zbog postojanja opasnih izbočina i ulegnuća kolovoza.

I-13

I-14 Neravan kolovoz

Označava blizinu dela puta na kome je kolovoz neravan zbog opasnog ulegnuća na kolovozu.

I-14

I-15 Neravan kolovoz

Označava blizinu dela puta na kome je kolovoz neravan zbog blizine opasne izbočine na kolovozu.

I-15

I-16 Klizav kolovoz

Označava blizinu dela puta na kome kolovoz pod određenim atmosferskim uslovima ili sličnim okolnostima ima klizavu površinu.

I-16

I-17 Kamenje pršti

Označava blizinu dela puta na kome se nalazi nevaljani tucanik ili koji je posut sitnim kamenjem na tvrdoj podlozi i na kome za učesnike u saobraćaju postoji opasnost od prskanja kamena.

I-17

I-18 Odronjavanje kamenja

Označava blizinu dela puta na kojem postoji opasnost od odronjavanja kamenja za desne strane puta.

I-18

I-19 Odronjavanje kamenja

Označava blizinu dela puta na kojem postoji opasnost od odronjavanja kamenja sa leve strane puta.

I-19

I-20 Blizina pešačkog prelaza

Označava blizinu mesta na putu na kome se nalazi obeleženi pešački prelaz.

I-20

I-21 Deca na putu

Označava blizinu dela puta na kome se deca kreću češće i u većem broju (blizina škole, obdaništa, igrališta i sl.).

I-21

I-22 Biciklisti na putu

Označava blizinu mesta na kome se biciklisti često kreću po putu ili ga prelaze.

I-22

I-23 Životinje na putu

Označava blizinu dela puta na kome domaće životinje pod nadzorom prelaze preko puta ili se kreću duž puta.

I-23

I-24 Divljač na putu

Označava blizinu dela puta opasnog zbog prelaska divljači preko puta.

I-24

I-25 Radovi na putu

Označava mesto na kome se izvode radovi na putu.

I-25

I-26 Nailaženje na semafore

Označava blizinu raskrsnice ili obeleženog pešačkog prelaza na kome je saobraćaj regulisan pomoću semafora. Svetla su postavljena po vertikalnoj osi, jedno ispod drugog.

I-26

I-27 Nailaženje na semafore

Označava blizinu raskrsnice ili obeleženog pešačkog prelaza na kome je saobraćaj regulisan pomoću semafora. Svetla su postavljena po horizontalnoj osi, jedno pored drugog.

I-27

I-28 Blizina avionske piste

Označava deo puta preko koga avioni preleću u niskom letu prilikom sletanja, odnosno poletanja.

I-28

I-29 Bočni vetar

Označava blizinu dela puta na kome često duva jak bočni vetar. Simbol na navedenom znaku odgovara konkretnoj situaciji.

I-29

I-30 Saobraćaj u oba smera

Označava mesto na kome se prelazi sa dela puta na kome se saobraćaj odvija samo u jednom smeru na deo tog puta na kome se saobraćaj odvija u oba smera.

I-30

I-31 Tunel

Označava blizinu tunela na putu.

I-31

I-32 Opasnost na putu

Označava blizinu dela puta ili mesta na putu na kome učesnicima u saobraćaju pretila opasnost za koju nije predviđen poseban znak opasnosti.

I-32

I-33 Ukrštanje puteva iste važnosti

Označava blizinu ukrštanja puteva od kojih nijedan put nije put sa prvenstvom prolaza.

I-33

I-34 Ukrštanje sa sporednim putem pod pravim uglom

Označava blizinu raskrsnice na kojoj se put sa prvenstvom prolaza ukršta sa sporednim putem.

I-34

I-35 Spajanje sporednog puta pod pravim uglom sa leve strane

Označava blizinu raskrsnice na kojoj se put sa prvenstvom prolaza spaja sa sporednim putem pod pravim uglom sa leve strane.

I-35

I-36 Spajanje sporednog puta pod pravim uglom sa desne strane

Označava blizinu raskrsnice na kojoj se put sa prvenstvom prolaza spaja sa sporednim putem pod pravim uglom sa desne strane.

I-36

